

GANA – Mogoče smo pa nekje znotraj v bistvu mi črni in oni beli?!

Nina Kobilica

Iz tega napiši kaj... Kako je bilo? Te je Gana zelo spremenila?! Bi šla še enkrat?! In še kakšno vprašanje bi se našlo... Spodnje vrstice so tako (z)mešanica mojih občutkov, razmišljanj, kritike, šale, pa tudi kake resnice, skozi oči še vedno kar naivne ne več študentke medicine. Natipkala sem skoraj vse, samo nič o medicinskih problemih... pa nekaj sem nalašč pustila za potopisno predstavitev z diapozitivi.

Kdaj točno in zakaj v resnici niti ne vem. Če rečem, da sem si želela novih izkušenj, ne samo iz strokovnega področja in da človek preden z velikim korakom in (ne)upravičeno dvignjeno glavo zares prestopi v tisti prvi delovni dan, potrebuje nekaj zagona, bo še najbolj res. Na letalu sem skušala preusmeriti misli in potlačiti tisto majhno zaskrbljenost z listanjem po knjigi... Gana je obmorska država v zahodni Afriki, ki na severu meji na Burkino Faso, na zahodu na Slonokoščeno obalo, na vzhodu na Togo, na jugu pa se odpira v Gvinejski zaliv. Po površini sedeminsedemdeseta največja država na svetu meri 238.540 km² in šteje skoraj 20 milijonov prebivalcev. Predstavlja center trgovanja z diamanti in zlatom. Konec dvajsetih let prejšnjega stoletja pa je bil Cape Coast tudi najpomembnejše pristanišče svetovne trgovine s sužnji. Ni čudno, da se dežela ponaša z bogato zgodovino bojev za prevlado nad trgovino med Britanci, Francozi, Švedci, Nizozemci in Danci. Britanci in Portugalci so svojo premoč dokazovali z gradnjo mogočnih gradov in trdnjav ob pristaniških mestih na jugu, ki predstavljajo danes pomemben turistični spomenik (enega redkih ne afriških). Kulturna dediščina pa sega še nekaj stoletij nazaj. Najstarejše tradicionalno pleme Ashanti je vrh kulturnega razcveta doseglo v šestnajstem stoletju, njihovo kraljestvo pa se je ohranilo vse do danes. Takrat glavno mesto Kumasi, danes drugo največje mesto, simbol življenja in srce Gane, je center tradicionalne lesene obrti, čudovito ročno poslikanega blaga in zame nepozabne tradicionalne afriške glasbe.

Če sem domača tla zapustila na enega najhladnejših dni letošnje zime, srebrni stolpec se je spustil na skoraj dvajset pod ničlo, me je na letališču pričakalo dobrih trideset stopinj celzija in sem torej občutila absolutno razliko petdesetih stopinj. Podobno topel je bil tudi sprejem ljudi. Na vsakem koraku so mi mahali in me pozdravljali z »akwaaba« ali dobrodošla. Otroci so mi v gruči sledili, se hihitali in preivali, le kdo me bo lahko držal za roko. Ko sem kasneje enkrat vprašala zakaj se ne bojijo tujcev, ki so jih v preteklosti že enkrat zaslužnili, so me začudeni poučili, da so Ganski narod pravzaprav vsi ljudje, ki dihamo ganski zrak. V Gani torej ni nobenega tujca?! Za Slovence tako značilna ksenofobija se mi je naenkrat zazdela tako tuja. Kot že na katerem drugem potovanju, so me tudi tokrat zagotovo najbolj očarali ljudje. Gana premore kar nekaj izjemnih osebnosti, pa naj mislim popolnoma navadnega prebivalca najrevnejšega predela na severu ali pa katero bolj poznanih osebnosti. Eden takih je gotovo Kwame Nkrumah, ki je organiziral nacionalno stavko 1949. Angleži so ga obsodili iz čistega strahu zaradi podpore ljudstva, ki jo je užival. Gana je vendarle postala prva kolonija v Afriki, ki si je leta 1957 priborila neodvisnost. Nkrumah je bil njen prvi predsednik. Slovel je po govorih o imperializmu in svobodni, združeni Afriki, tako ga danes priznavajo kot začetnika pan-afriškega gibanja.

Dolga vladavina Angležev pa se ne pozna samo po pogosti uporabi besede »oprosti«, temveč tudi po uradnem jeziku, ki je še vedno angleščina. Ob 75 uradno priznanih, verjetno pa še nekaj več različnih plemen in jezikov, se je pač potrebno nekako sporazumeti. Pogovarjajo pa se Ganci zelo radi. Eden izmed njihovih pregovorov ki pravi: »If you have something to say about me, first let me give you a stool to sit down!« preiskušeno drži. Namesto ob televiziji smo se tako ob večerih zbirali okrog laterne in ljudje iz vasi so nam po nekaj požirkih suhega gina zaupali zgodbe iz svojega življenja, skrite želje in življenjske modrosti. Ena od njih: »Vse kar si želiš, je vse kar že imaš!« odpira najpogosteje povedano in vedno aktualno vprašanje - črno in belo, vprašanje drugačnosti. Z mislimi Evropejca sem se dolgo upirala pogovoru. Človek naj bi vendar vedno višal svoje cilje. In ko nekaj dosežemo, želimo spet kaj drugega, kaj novega. Pa je res? Ni to samo vpliv potrošniške družbe ali pa mojega zagona v »rahlo čez prag mladosti«?! Mogoče pa sčasoma postanem utrujena in si ne bom želela več izzivov. Smo res v osnovi drugačni ali samo drugače živimo?

Večina temnopoltih obožuje belce in največja želja izobraženih ljudi je enkrat v življenju odpotovati v Ameriko ali Evropo. Zanje obljubljen dežela pa ni vedno to, kar so pričakovali in skoraj vedno se vračajo razočarani. Razočaranje prinaša spoznanje, da je vse pred tabo, pod tvojimi nogami in samo roko je treba iztegniti pa je tvoje in si tam! Otročje lahko, ko se enkrat naučiš, kaj je prava stvar, tisto, kar si zares želiš. Ker na koncu si in želiš biti to, kar si! Želiš biti doma!

V nekem trenutku se mi je zazdelo, da nisem tako popolnoma drugačna in ne razmišljam veliko drugače. Da imam iste probleme, enako lestvico vrednot in podobne cilje. In če se neham upirati in poskušam samo nekritično sprejeti drugačno kulturo... mar nisem zato tam?! Kot vsak, ki je enkrat v Afriki, sem se vpraša-

la ali je smisel humanitarnih odprav vsiljevanje vere, miselnosti in načina življenja?! Če bi potok speljali v umetno strugo, je res bolj funkcionalno, mogoče ni več tako lepo, zagotovo pa poruši naravni ekosistem potoka. In ne zanemarljivo, vse umetne struge so enake. Ali pomenita njihova nezmožnost učenja in vztrajanja pri svojem, tradicionalnem propad ali v bistvu samo ohranitev vrste?! Je naše življenje zgled popolnosti? Kdo se od koga uči... mogoče smo pa nekje znotraj v bistvu mi črni in oni beli?!

Kakorkoli obrnem imam zagotovo prednost, imam možnost izbire. In to mi še ne daje pravice, niti privilegija, da sodim nekoga, ki nima zastoj socialne zdravstvene oskrbe, ni vedno sit in po želji oblečen, nima željene izobrazbe... in izobrazba je naslednja nemožnost izbire. Pismena naj bi bila nekaj več kot polovica prebivalstva, pa vendar je voznik taksija v skoraj evropsko razvitem glavnem mestu Akri samo neumno gledal zemljevid, ko sem mu skušala razložiti, kam naj nas pelje. In da sem za štiri štruce kruha najprej odštela denarja za dve in šele ko sem dobila preostanek, plačala še dve; prodajalka kljub mojemu mahanju z rokami nikakor ni znala izračunati koliko je osem tisoč krat štiri. Presenetila me je tudi izjava študenta politologije: »Preberem prav vsako stvar, tudi navodila za sestavljanje omare, ker nikoli ne veš, kdaj boš lahko znanje uporabil.« Jaz pa se že od nekdaj ubadam s tem, kako iz poplave informacij izluščiti tiste zame pomembne in prebiram med vrsticami, povzetke, kazala in bolj prelistavam kot berem knjige!

Kakor informacijsko, sem tudi krajevno neomejena! Avto, vlak, letalo... večina ljudi tam pa ni še nikoli zapustila svoje vasi. Možnosti, ki jih ponujajo javna prevozna sredstva, ne zbudajo ravno pretirane želje po potovanju. Če pozabim, da je vozilo okvarjeno in brez zavor je fascinirano tudi število potnikov. In niti ni bila šala, bolj čisto resno navodilo: »Če se zgodi prometna nesreča,

najprej vprašaj kateri avto, nato maksimalno število dovoljenih potnikov pomnoži z dva in pripravi materiala in ležišč za še tri do pet več poškodovancev.«

Povprečno smo za 150 km poti porabili cel dan. Uradni vozni red ne obstaja in voznik spelje, ko je zadnji sedež poln. In smo čakali in čakali... da se proda zadnji sedež?! Tako sem tam nekje dojela razliko. Razliko v pojmovanju časa in denarja. Čas ni denar! Zakaj nikomur ne pride na misel, da bi plačal za še dva prazna sedeža? Denarja nimajo in časa je na pretek. To pa nujno ne pomeni, da čas ni spoštovan! Je, samo na drugačen način. Res je, da točnost ni ravno njihova vrlina in za zmenek se ponavadi dogovoriš enkrat jutri. To v resnici pomeni, te vidim, ko te vidim. Ampak ko sem s tabo, imam čas, veliko časa in ta čas, ki ga »zapravim« zate, zase, svoje prijatelje in družino je visoka vrednota, je pomemben del življenja. Spominjam se, kako sem čakala Richarda in mu, ko je dobro uro prepozno počasi prikorakal, začela kako je to nevljudno. Šla sva na pivo in razpravljala debele štiri ure o razliki med življenjem v Afriki in pri nas. Po pivu sva se sprehodila do Roberta. Ta je mirno, z nasmeškom na obrazu vprašal, kaj sva počela, saj smo bili dogovorjeni že pred petimi urami. Nič. Počela sva nič. In ta nič je dovolj dragocen, da se ne zamenja za nič drugega. Koristno izrabljen čas torej.

Že nekaj dni sem doma in kot zdravnik sekundarij sem začela z oftalmologijo. Spet se privajam in počasi začnem čutiti naglico. Zdi se, kot da minute hitreje tečejo, noči se krajšajo, dnevi postajajo prekratki, obrazi in nasmeški bledijo; mogoče pa so samo zobje bolj opazni na temni koži? Mogoče pa ne gledam več prav?! Verjamem, da je različnost samo posledica zmožnosti preživetja v specifičnem okolju?! Vedno znova me fascinirata ironija in možnost ekstrapolacije medicinskih ugotovitev na splošne življenjske resnice... Pa ja Nina, oftalmoskop je samo pripomoček, imamo tudi oči in če se naučiš skozi »lupo« pogledati na daleč vidiš celotno očesno odzadje in potem pogledaš na blizu, se rahlo primakneš in vidiš

tudi slepo pego, skoraj brez vrtenja tistega gumba ob strani, ki zmanjša sicer ostro vidno polje na minimum. Teorija, praksa?! Sčasoma, ko še možgane naučim gledati, pa slika postane še malo bolj jasna!

Zakaj? Tudi če ne napišem, je jasno! Ja bi, vse bi še enkrat! Če ne zaradi ljudi, pa zaradi lepih peščenih plaž, morja in sonca ali pa samo zato, ker so minute tam daljše in tako lahko v miru razmislim, kam z vsemi možnostmi, ki se ponujajo doma!

